

snapering, die Matje trachtte te bewaren voor de kleine meid. Ook haar broers kwamen haar bezoeken en op al die gezichten las zij een zonderling medelijden, verwondering dat het zoolang duurde, gepaard met een vaag, onbewust verlangen dat er nu maar een eind aan mocht komen, voornamelijk om harentwil.

In de lange nachten, als zij heelemaal niet slapen kon, trachtte zij zich te wennen aan het denkbeeld van heengaan. Tot voor weinige maanden had zij zich voorgehouden dat 't egoïstisch van haar was om naar haar dood te verlangen. Dat mocht zij immers niet om Hein, die arme man, die haar niet missen kon, die niet zou weten wat te beginnen zonder haar. Dat gevoel was weelde geweest vergeleken bij de bittere gedachten, die haar nu vervulden. O, die tergende, pijnlijke zekerheid, dat zij niet meer noodig was, dat zij gemist kon worden. Zij zag als in een visioen hoe het gaan zou. Hein hield van huiselijkheid, van gezelligheid. De ziekelijkheid van zijn vrouw had hem altijd verdrotten, hij was niet bij machte geweest om dat te verbergen. Zoo'n frissche, flinke, gezonde meid als Bertha was eigenlijk goed voor hem geschikt. En Matje's oogen brandden als vuur, terwijl zij staarde in de sombere duisternis van het ziekvertrek. Maar het kind, ter wille van het kind mocht zij niet verlangen naar haar dood. Wie toch kon ooit vergoeding geven voor de zorgzame liefde eener moeder? En kleine Matje had zooveel bijzondere oppassing, zooveel toewijding noodig. In de laatste jaren ging 't wel beter, maar als andere kinderen was zij toch niet. Uren lang kon zij met een boekje of met een oude pop in een hoek van de kamer zitten, onnatuurlijk zoet. Zij liep nooit hard de trap op, schreeuwde nooit, deed alles zacht en bedaard en ruimde steeds instinctmatig uit den weg wat zij bij ervaring wist dat moeder hinderen kon. Was dat alles nu een uitvloeisel van haar eigen zwak gestel, of was 't de ziekelijke toestand van de moeder, die haar langzamerhand tot zulk een ouwelijk, schichtig wezentje gemaakt had? Was zij dan ook haar kind in den weg geweest en zou dat er misschien ook bij winnen wanneer zij stierf? Neen, neen, om Godswil niet. Het kind zou om haar treuren, zou wanhopend en ontroostbaar zijn. Er moest toch één menschelijk wezen op de wijde wereld zijn dat haar miste.

Na zulk een langen, doorwaakten nacht, bracht de vale ochtendschemering van den korten Novemberdag haar eenige verlichting. Hein kwam altijd vroeg hooren hoe zij 't gehad had. Voor hij binnen kwam nam hij de pijp wel uit den mond, maar hij was toch doortrokken van tabakslucht en dat hinderde haar. Met een opgeruimd gezicht trachtte hij wat te praten, maar na een paar minuten zeide hij dat hij bang was om haar te veel te vermoeien en hij liet haar maar weer alleen. „Je kon toch niets voor de arme stakkerd doen,” zei hij tegen Bertha; „ze was wezenijk nog maar het beste als ze met rust gelaten werd.” Op zekeren dag, toen ze zich heel ellendig voelde, de benauwdheid haar bijna geen oogenblik verliet en zij met kussens gesteund overeind in het bed zat, kwam haar zuster haar bezoeken. Ze deed het voorstel om het kind met zich mee naar huis te nemen, de kleine zou